

Tóth Tímea Emese

ELTE-TÓK

Óvodapedagógia 3. évf. 1. csoport

Angol Kétnyelvű Specializáció

Erasmus ösztöndíj

Időtartam: 2013. 09. 22.-12. 23.

Helyszín: Észak-Írország (Belfast)

Stranmillis University College

Early Childhood Studies

Felvett tantárgyak:

- Northern Ireland Culture and Education Studies (Erasmus module)
- Music (within the Arts)
(Primary School module)
- Critical Perspectives in Early Childhood
- Professional Experience with 3 weeks block placement

- Óvodai gyakorlat:

Helye: Victoria Nursery School (Belfast)

Időpontja: 2013. 11. 04-22.

Tartalomjegyzék:

- Bevezető: 4. oldal
- Az óvodai gyakorlat részletezése, leírása:
5. oldaltól -14. oldalig,
- (Interjú 13. oldal)
- Fénykép dokumentáció: 15-16. oldal

Erasmus Belfastban

ELTE-TÓK-os másodéves kétnyelvű óvodapedagógus hallgatóként 2013 őszén nemzetközi tapasztalat megszerzésére indultam. *Úti célom:* az **Egyesült-Királyság** egy különleges része: Észak-Írország, illetve annak fővárosa: *Belfast* volt. Összesen négyen utaztunk itthonról, három tanító szakos hallgatóval együtt. A nagy kaland három hónapig: (szeptember végétől december végéig) tartott. Ebben a kifejezetten mozgalmas időszakban nemcsak tárgyi, gyakorlati tudásom bővült, hanem életszemléletem, realitásérzésem, értékrendem és elképzeléseim, jövőbeni motivációm is rengeteget alakultak, fejlődtek. A különböző országokból érkező, pedagógiai pályára készülő diákokból az *Erasmus program* keretében egymást segítő és egymásért felelős, szorosan összetartó közösség formálódott. Mind egyénekenként, mind az egész közösség részeként hihetetlen fejlődés következett be a diákok életében. Sok felejthetetlen élmény és életreszóló barátság született. Az országok közti történelmi, kulturális és mentalitásbeli különbségek áthidalása egy részről nem volt könnyű, más részről azonban hatalmas és nagyszerű kitekintést adott és valamennyiünk látókörének tágulását eredményezte. Az észak-ír akcentus megértése, életmód átvétele, valamint az *Erasmus és Nemzetközi Programba* való beilleszkedés, az ismert, otthoni környezettől való hosszas távollét megszokása és a mindennapokba épített kitartó, pozitív hozzáállás, a későbbi életünkre nézve meghatározó jelentőséggel bír. Akik egy ilyen hosszas emberpróbáló szituációban is megállták helyüket más emberként folytathatják életüket.

Bevezetőm és egyben a kis ráhangolódás végére érve szeretném még egyszer kifejezni köszönetemet és örömeimet, hogy ennek a csodának a birtokában fejezhetem be tanulmányaimat itthon az *ELTE Tanító és Óvóképző karán*.

Az észak-ír óvodai élet bemutatása, összehasonlítása a magyar óvodával:

Az észak-ír és magyar óvoda közti első lényeges különbség az elnevezés etimológiájában fedezhető fel. A magyar óvoda (*kindergarten*) az észak-ír (*nursery school*) szóval ellentétben még nem tartalmazza az iskola elnevezést. A névbeli különbség ellenére a két intézményrendszerben folyó nevelés, oktatás és egyéb tevékenységek között nincs akkora lényegi különbség. A második komolyabb eltérés a gyermekek életkorára vonatkozik. Ideális esetben Észak-Írországból és Magyarországon is 3 éves korban lépik át a gyermekek az óvoda küszöbét. A két ország oktatási rendszeréből adódó különbségek miatt az észak-ír gyerekek csak egy évig járnak óvodába. 4 évesen már a (*primary school-ba*) általános iskolába kerülnek, ahol elkezdik tanulni a betűvetést, olvasást, számolást. Megoszlanak a vélemények eme rendszer hatékonyságáról illetve hátrányairól. Személy szerint is kicsit korainak tartom már ekkor elkezdni az iskolai oktatást, de erről ott nem szereztem tapasztalatot.

Az óvoda vonatkozásában különbség képpen fedeztem még fel azt is, hogy a magyar kötelező óvodarendszerrel szemben, az észak-ír óvoda *szabadon választható*. Természetesen vannak olyan iskolák is, amelyek bizonyos óvodákhoz tartoznak, így a felvételhez az egy éves óvodai jelenlét szükséges. Nyilvánvalóan ez a különbség a gyermekek eltérő életkorából adódik. Pillanatnyilag itthon is 3 éves kortól kötelező az óvoda. A legnagyobb különbözőségeket követően térjünk át a hasonlóságokra. A gyerekcsoportok létszáma mindkét országban 24 és 28 fő között mozog. Belfastban, az általam látogatott óvodába épp 26 gyermek járt.

Az is közös vonás, hogy a gyermekek az intézmény elhagyása előtt részt vesznek egy „*mérésen*”, amelynek eredménye megmutatja felkészültségüket az iskolába lépésre.

Foglalkozási területek, (Észak-Írországra tanulási területek) szerint 5 közös és 1 eltérő területről beszélhetünk.

Közös területek:

a Művészetek, (nálunk Vizuális nevelés),

a Korai nyelvi fejlesztés, (nálunk Irodalmi nevelés),

a Korai matematikai tapasztalatok,

(nálunk a Külső világ tevékeny megismerése matematikai tartalommal),

a Testnevelés

és a Körülöttünk lévő világ, (nálunk Környezeti nevelés).

Egyetlen eltérést találunk, hogy az észak-ír rendszerből látszólag hiányzik a *Zenei nevelés, vagyis az Ének-zene*. Ettől azonban nem kell tartani, hiszen a *Korai nyelvi fejlesztés terület* magában foglalja a zenét, a mesehallgatást illetve a verselés tevékenységét is. Az észak-ír rendszerben extra területként jelenik meg a *(Personal, Social and Emotional Development) Személyes szociális és érzelmi fejlesztés*, (például játékon való osztozás, várakozás, sorban állás).. Ezt a gyerekek a foglalkozásokba integrálva észrevétlenül tanulják, sajátítják el, de a pedagógus számon is kéri rajtuk, (ami rendszerességet és biztonságot jelent a számukra). Nyilvánvaló, hogy ezt a magyar óvodások is elsajátítják, leginkább az érzelmi nevelés részeként, valamint gyakran az *Ének-zene foglalkozás (körjáték)* kereteiben és a mesehallgatásnál, versmondásnál is.

3 hetes aktív gyakorlatom során a napi rutinban illetve a napirendben is jelentős különbségeket véltem felfedezni. Alapvető különbség, hogy a gyermekeknek itthon sokszor reggel 8-tól akár délután 5-6 óráig tart az „óvodai műszakja”. Ennek oka, hogy a szülők munkaideje nem teszi lehetővé, hogy korábban hazajussanak, szakszerű segítségük pedig nem akad.

Ez egyáltalán nem javasolt, sőt huzamosabb ideig kifejezetten káros a gyermek számára. Itt természetesen nem a magánóvodákról, családi napközikről, hanem a nagy létszámú állami óvodákról beszélek. Ez az életforma Észak-Írországból teljesen elképzelhetetlen. Az általam látogatott hagyományos óvodában a gyermekek reggel 9-kor érkeznek és délután fél 2-kor távoznak az intézményből. Kétségkívül itt is létezhetnek egyéni különbségek, de nagyjából hasonló mennyiségű időtartamot kell elképzelni a gyermekek óvodai tartózkodását illetően. Az általam látogatott óvoda Belfast külső kerületében található. Az oda járó gyermekek családjai egyszerűbb körülmények közül érkeznek, van köztük olyan, akinek nincs is saját otthona, ideiglenes szálláson lakik. A napirend, az óvoda profilja a környék igényeihez és adottságaihoz alkalmazkodik. A gyermekek szülei itt részmunkaidőben dolgoznak, vagy munkanélküliek, esetleg otthon tartózkodnak kisebb gyermekeikkel és többnyire állami segélyekből élnek. Ennek a „leszakadásnak” sok oka lehet, főként a közeli történelmi múltba visszamenőleg érdemes ezeket kutatni, vizsgálni. Az Erasmus program keretében az *Észak-ír Oktatási Rendszer és Kultúra* tanulmányozása során betekintést nyerhettünk ebbe a komplex problémakörbe, amely Észak-Írországnak az Ír Köztársaságról való leválását, ennek előzményeit és következményeit is magába foglalja. A brit és skót invázióból adódó vallási és kulturális megosztottság miatt, a hagyományos észak-ír katolikus közösségeknek napjainkban már egyre kisebb lemaradást kell behozniuk: képzettség és életszínvonal tekintetében. Sajnos a problémák még elég frissek. Úgy tűnik, a 90-es évek végén lezárult heves viszályok nyomai örökre belevésték magukat az észak-ír lakosság lelkébe.

Belfastban a vallási megosztottság a mai napig erőteljesen jelen van és a látogató számára is érzékelhető. Az emberek kulturális hovatartozásuk szerint kis közösségeket alkotnak és lakhely szerint is elkülönülnek egymástól.

Ezen városrészeket Belfastban, napjainkban a *(Peace Wall) Béke Fal* nevű turistalátványosság lenne hivatott összekötni. A jövő történészei, pedagógusai csak bizakodni tudnak a fejlődést és felzárkózást illetően, ami sajnos a jelenlegi helyzetet vizsgálva még nem indult el. Fontos tudni azt az adatot, hogy az észak-ír iskoláknak mindössze *10%-a integrált* (közös intézménybe járó katolikus és protestáns diákok).

Az óvodához visszatérve, a környék gyermekeinek szülei többnyire alacsonyabb képzettségű, egyszerűbb állampolgárok, akiknek nincs mérvadó előismeretük, gyermekük korszerű és szakszerű nevelését, fejlesztését illetően. Pontosan ezért van szükség olyan pedagógusokra, akik a fejlesztést, élményszerzést, tanítást nem a gyermekek lehetőségeihez kötik, hanem mindenkinek egyenlő esélyt adva próbálják áthidalni az „*otthoni környezet_különbségeit*”.

Természetesen hatalmas könnyebbséget jelent, hogy az állam és a főváros (Belfast) is szívéen viseli az ilyen környezetből érkező gyermekek sorsát és lehetőséget biztosít az egyenlő bánásmód gyakorlati alkalmazására és az esélyteremtésre.

Az Óvodapedagógus és az Asszisztensek gondosan foglalkoznak azzal, hogy a napirend szerves részeként játékosan, tapasztalati úton fejlődjenek a gyermekek (*Hands on learning*).

Szakmai lapok:

Ni4Kids (Magazine of the year) ingyenes, havilap illetve a *Victoria Nursery School* által kiadott havi prospektusok.

A Victoria Nursery School napirendje, szokásrendszere, foglalkozási területei:

A nap az érkezés után (9:00-kor) nem reggelivel kezdődik, hanem a gyerekek azonnal játszani mennek. Különböző sarkok állnak rendelkezésükre, mint például a festő, a kézműveskedő vagy a kirakós sarok. Minden egyes sarok a gyermek egy vagy több képességét, részképességét fejleszti, mindennek konkrét, speciális szerepe van.

A festő sarokban például lehetőség van nagy ecsettel A/2-es, A/3-as kifüggesztett lapokra festeni. Ez fejleszti a finom motoros képességeket, a szín és arányérzéklet, erősíti az alkotókedvet, kreativitást, valamint elaborációs lehetőséget is nyújt egyben.

A kézműves saroknak több funkciója van. A napi délelőtti foglalkozás is itt zajlik, amelynek témája mindig az adott évszakhoz, azon belül az adott hónaphoz és annak előre elkészített témájához kapcsolódik. (Pl.: Az október hónap színe a narancs, a novemberé a barna, a decemberé a piros). Természetesen egyik művészeti foglalkozás sem kötelező. A gyermekek érdeklődését az itthonihoz hasonlóan motiváció segítségével lehet felkelteni. Én személy szerint zöld, fehér, piros színű borotvahab összekeverésével és ezek ujjal történő papírra nyomásával elkészített munkákat láttam. Ezek a karácsonyi ünnepkörre való felkészüléshez tartoztak. A foglalkozásokon kívül, megadott napokon a kézműves sarokban lehetséges szabadon ragasztani, vagdalni, maradék papírdobozokból egyéni alkotásokat készíteni. Ezekből a szabad asszociációkból születnek gyakran a legszebb, legkiválóbb művek. Itt gyurmázásra is nyílik lehetőség.

A kirakós sarokban különböző puzzle és egyéb színes, többnyire faanyagból készült, összerakható játékok találhatóak, amelyek fejlesztik a gyermekek logikai készségét, memóriáját, rész-egész látási képességét.

Különböző nehézségű és témájú puzzle és egyéb kockákból, formákból felépíthető piramisok találhatóak itt.

A csoportszobában még található *könyves sarok* és *babaszoba* részleg is, amelyek az *építő sarokkal* egy szőnyegen, de attól kellő távolságra helyezkednek el. Ezek kiváló relaxációs, pihenési lehetőséget nyújtanak a gyermekek számára, illetve el tudnak itt bújni, ha egy kis csendre vágnak. Az *építő, konstruáló sarok* a fa építőelemeken kívül sok egyéb játékot is tartalmaz. Ilyenek például a dinoszauruszok és más kis műanyag állatok, amelyek a fa építőelemekből készíthető állatkertbe tartoznak.

A *babakonyhával* együtt ezek, a gyermekek számára elengedhetetlen szerepjáték helyei is, ahol az otthon és máshol szerzett élményeket is ki tudják magukból játszani, (elaborálnak). Nagyon sokat tanulnak ilyenkor a különböző szerepekről, magukról és egymásról is, ami segíti őket a szocializációban, a barátságok kibontakozásában.

A *víz-és homok sarok*, a gyermekek kedvenc játszóhelyeként funkcionál. Az itthonitól eltérő módon ezek a csoportszobában helyezkednek el. Mindkét helyen színes, műanyag játékokkal kísérletezhetnek, gyakorolhatnak és élvezhetik a tapintást és a szenzo-motoros érzékelést a gyermekek. A homokban szitával szűrhetik meg a homokozó tálban található anyagokat, a vízben pedig minden héten más és más játékokkal játszhatnak: pl. babákat fürdethetnek, itathatnak.

A leírásból még az *író-és a „számítógépes” sarkok* maradtak ki. Az *író sarokban* kis jegyzetfüzetekbe rajzolhatnak, telefonálhatnak és irodásat játszhatnak az óvodások. Akár a szoba másik végébe is át tudnak szólni egymásnak, hívhatják, „előjegyezhetik” társaikat kedvük szerint.

A „számítógépes” sarokban egy interaktív táblán (computerhez csatlakoztatott nagyméretű kivetítőn) játszhatnak a gyerekek.

Ennek kézzel érinthető képernyőjét a nap megadott időszakában megadott ideig használhatják fejlesztő játékokra, többnyire anyanyelvi nevelés és finom motorikai fejlesztésre.

Ilyenkor tárgyak vagy egy adott témakört jelölő szavak párosítását végzik, próbálgatják. Elképzelhető, hogy ezzel meg is kezdődik az írás-olvasás tanulása. Én is kaptam búcsúzáskor általuk írott kis kártyákat.

A többi foglalkozási terület nem a közös csoportszobában, hanem a (Quiet room-ban) Csendes szobában és kint az udvaron kap helyet.

A napirend következő pontjaként, a reggeli játék után (10 óra körül) az észak-ír gyerekek a mieinkhez hasonlóan (Snack-et) tízórait kapnak, majd tovább játszhatnak. A Csendes szobában történik az énekléssel, verseléssel egybekötött meseolvasás minden ebéd előtt és után. Az épített udvar három részre tagolódik. A közepén a felszedhető fa mászókak és bebújós játékok helyezkednek el, két oldalt pedig a bicikliző és kosárlabdadobó hely, illetve a füves, rajzolás, hangszeres, futkározós és madáretetés sarkok, zugok hívogatják a gyerekeket. Ezek a gyerekek egyszobás, lakótelepi panelekből érkeznek, így nincs alkalmuk kint a szabadban játszani, madarakat etetni. A különböző mászókak nagyban segítik a nagymozgások és a mozgáskoordináció fejlődését. Ebéd előtt a Csoport mindig kimegy az udvarra, majd a Csendes szobában hallgatja meg az aznapi mesét.

*Az étkezéshez közeledve, (ami 12 órakor van) közösen imádkoznak, amit a szöveghez illő mozdulatokkal kísérik: „**Thank you for the World so sweet, Thank you for the food we eat, Thank you for the birds that sing, Thank you God for everything. Amen.**”*

*Az ízletes falatokat követően eléneklik az ebéd utáni imát is: „**Thank you God for the food we have eaten, Thank you God for all our friends, Thank you God everything, Thank you God. Amen.**”*

Örömmel fedeztem fel a mi protestáns imánk és az ír ima közti hasonlóságot:

„Aki ételt, italt adott, Annak neve legyen áldott, Ámen.”

*Az étkezést közös fogmosás követi, egy speciális fogvédő fogkrém segítségével, öblítés nélkül. Az észak-ír óvodákban nagy szerepet kap a fogtisztítás, mert például ezen a környéken is nagyon alacsony szintű a dentálhigiénia. Az észak-írek európai mérések alapján sajnos az utolsó helyen állnak. Ennek oka részben az Amerikából átszivárgó gyorsétkezés, mérhetetlen cukorfogyasztás. Ezen problémák felszámolásában az óvodapedagógusok nagy szerepet kapnak. Arra tanítják a szülőket és a gyermekeket is, hogy naponta két alkalommal mossanak fogat. Az észak-ír nevelési rendszerre kifejezetten jellemző, hogy a gyermeket már óvodás korban az önállóságra nevelik. Például a gyermekek önállóan használják a fürdőszobát és a WC-t, természetesen az asszisztensek mindig készen állnak a segítségre és dicsérettel jutalmaznak a kicsiket. A fogmosás és WC használat után a Csoport közösen elvégzi a *(Primary movements-eket)*, amelyek az általános iskolai testnevelés alapmozdulatai. Ezekben nagy szerepet kap a két agyfélteke használata, a mozgáskoordináció fejlesztése és az izmok megfelelő erősítése, előkészítése az iskolai terhelésre és a testnevelésre. Rövid pár perces fejlehardt relaxáció után a csoport ismét kimegy az udvarra játszani, vagy egyenesen a *Csendes szobában* foglal helyet, ahol egy újabb mese hallgatása következik. Végül közösen verselnek, énekelnek. A magyar óvodarendszertől eltérően itt a gyerekek számára nincs a napirendbe építve a délutáni egy, másfél órás alvás. Az óvodai nap végéhez közeledve, fél 2-kor a szülők megérkeznek gyermekeikért. Az Asszisztensek személyesen, egyenként, az aktuális, napi mondanivalóval adják át a gyermeket a szülőnek. Ezenközben a Többiekét még az Óvodapedagógus foglalkoztatja. Lényeges különbségként kell még azt is megjegyezni, hogy az észak-ír gyermekek már az óvodában egyenruhát viselnek. Ennek tartalma: *egyenpóló, nadrág, pulóver, kabát és egészséges, biztonságos cipő.**

Ezt az óvoda biztosítja számukra, ezért használata napi szinten kötelező. Mint tudjuk, a Brit-szigeteken több száz éves hagyománya van az iskolai egyenruha viselésnek egészen az érettségi vizsga letételéig. Ez alapján lehet felismerni, hogy ki melyik intézményben tanul, ami a fiatalok számára kedvelt és elfogadott dolog is egyben.

Az észak-ír rendszer *a pedagógusszerepek szempontjából* másképpen épül fel, mint a magyar. Az én óvodámban *Mrs. Valerie O' Brien* az *Óvodapedagógus* maga volt a *(Principal) Igazgató (Óvodavezető)* is egy személyben. Ahogyan a vele készített interjúból is kiderült rengeteg egyéb képzést is elvégzett már, több diplomával rendelkezik. Mester diplomája van az *(Early Years) Korai gyermekévek (Óvodapedagógia)* területéből, illetve Angol nyelv és Hittan tanári diplomával is rendelkezik. Természetesen vezetői képesítést is szerzett, valamint *szülői kurzusok vezetésére* is kiképezte magát.

Észak-Írországból ezeket a képzettségeket nem nehéz összekapcsolni, mert az oktatási rendszer jól átjárható, miközben a gyakorlati képzés minőségben és mennyiségben is tökéletes összhangban van az elmélettel. *Mrs. O' Brien* néhány *elméleti kurzus vezetésére* is kapott felkérést a Stranmillis University College-ban. Ő maga többgyermekes családjában, aki nagyon szereti a munkáját és hosszú évek után is élvezzi a napi kapcsolatot a gyerekekkel. A jövőben is szeretne tovább fejlődni, tanulni, mert szerinte mindig a következő lépés felé kell tekinteni és annak nyomán érdemes haladni előre. A szülők fejlesztésére kialakított kurzusokról nagy szeretettel és pozitív visszajelzéssel nyilatkozott, a témáról írásokat is adott ki- *(Developing Good Practice)*. Véleménye szerint nagyon fontos, hogy a jó óvodai gyakorlat ne csak az óvoda falai között kapjon helyet, hanem otthon a szülő-gyermek kapcsolatában is meg tudjon valósulni.

A személyzet tagjai közé tartozik még *két kiváló Asszisztens* is,

Mrs. Patricia Mulholland és Mrs. Carol Bradley, akik a gyakorlati kivitelezésért felelősek. Ők azok az óvodai dolgozók, akik elősegítik, hogy minden gyermek, saját személyiségét tiszteletben tartva, a közösség fontos részeként lehessen jelen az óvodai életben. Különös figyelmet szentelnek annak, hogy az intézményből való kilépés idejére a gyermekekben *pozitív énkép* alakuljon ki és elérjék a *maximális teljesítőképességüket (full potential)*.

Az észak-ír óvoda és oktatási rendszer nagy hangsúlyt fektet a dicséretre és a pozitív értékelés mindenkori kifejezésére, amelyek a későbbiekben alátámasztják, elősegítik a korábban elhangzottakat. Ennek megerősítésére gyakorta kis matrica jutalmat kapnak a gyerekek (*Well done stickers, Cheery notes*). Ez már hasonlít az iskolás jutalmazásra, értékelésre, ami az iskolában már nálunk is gyakorlat. Véleményem szerint az állandó évszak és témacsoportok alapján elkészített, rendszeresen cserélt díszletek a gyermekek számára egy ingergazdag, impulzív környezetet biztosítanak. Ebben a természetes környezetben észrevétlenül, játékos módon folyik a tanulás és a felkészülés az *iskolába lépésre*, majd a „*Nagyvilágba*” való *kilépésre*. Az eszközök sokasága olyan készségeket, képességeket fejleszt, mint az érzékelés, sík-és térlátás, szenzo-és nagymotoros képességek. *A rendszer legfőbb célja*, hogy az óvodából kilépve, az iskolába belépve, a gyermek egy jól nevelt viselkedési formulát sajátítson el és a tanulásához, mint az élet egyik alapvető örömforrásához pozitívan, érdeklődve és megfelelően motiváltan álljon hozzá. A későbbiekben egy *boldog, művelt és magáért felelős* személyiség alakuljon ki, mint a magból nyíló kis virág.

Fénykép dokumentáció

Erasmus csapat az esőben

Stranmillis University College Belfast

Halloween-re készülve

A festés élvezet

A fogmosás fontossága